[2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 961

ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਢੱਲ

ਬਨਾਮ

ਧਰਮਪਾਲ ਢੱਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4534-4535 ਆਫ 2018)

26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁਕੱਦਮਾ:

ਘਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ, ਮੇਸਨੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਭਰਾ (ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਭੈਣ (ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 2) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ - ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਆਈਪੀਐਸਈ ਦੀ ਡਿਕਸ਼ਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਗਲਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਜੋ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਫੂਲਚੰਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮੋਕਸ਼ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਈਨਾਂਸੀਅਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਐਂਡ ਹੋਰ (1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 60; ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਸੇਲ ਮਾਰਟਿਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਐਂਡ ਹੋਰ (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 342; ਵਥਸਾਲਾ ਮਾਨਿਕਵਾਸਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਗਣੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

-

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491 ਪੈਰਾ 10 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 60 ਪੈਰਾ 10 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 342 ਪੈਰਾ 10 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 ਪੈਰਾ 10 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4534-4535 ਆਫ਼ 2018।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.10.2017 ਅਤੇ 08.12.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2010 ਦੇ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 400 ਅਤੇ 2010 ਦੇ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 400 ਆਫ਼ 2017 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 480 ਵਿੱਚ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ. ਆਰ. ਚਾਵਲਾ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਵਿਜੇ ਐਸ. ਬਿਸ਼ਨੋਈ, ਵਕੀਲ।
ਈ. ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਸ਼ਵੇਤਨ ਕੇ. ਸੈਲਕਵਾਲ, ਤਨਮਯਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿਭੋਰ ਵਰਧਨ, ਵਕੀਲ।
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ: ਆਦੇਸ਼
1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

3. ਮੁਦਾਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ, ਧਰਮਪਾਲ ਢੱਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ), ਨੇ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ ਈ.ਡੀ. -48, ਟੈਗੋਰ ਗਾਰਡਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ, ਮੇਸਨੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

4. ਮੁੱਦਈ - ਧਰਮਪਾਲ ਢੱਲ ਇੱਕ ਕੇਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ 149.33 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੇ ਪਲਾਟ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ 31.01.1966 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਪਲਾਟ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਕਨੈਕਸ਼ਨ ਲਗਾਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਦਈ, ਨਾਲ ਹੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਭੈਣ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 1971 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ - ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਢੱਲ ਦੀ 10.08.1980 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਛੱਡ ਗਏ। ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 1986 ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ

ਮੋਤੀ ਨਗਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਘਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਯਾਨੀ ਜੀ.ਐੱਚ. -1/318, ਪਸ਼ਚਿਮ ਵਿਹਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

5. ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1990 ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਤ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਘਰ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ/ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਵੀ ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਦਾਲਾ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਜਨਵਰੀ 1995 ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, 30.6.1995 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 1986 ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਮੁੱਦਈ ਨਾਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸਾਲ 1966 ਤੋਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਢੱਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਸੀ। ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 1963 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਡੀ.ਡੀ.ਏ.) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਸਵਰਗੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1965-66 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ। ਮੁੱਦਈ ਸਿਰਫ਼ ਆਈਆਈਟੀ, ਖੜਗਪੁਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ ਕੋਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਿਫਟ ਡੀਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਭਰਾ ਹਨ, ਜੋ ਸਵਰਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਦਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ 1966 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਇਦਾਦ ਧਰਮਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ 1963 ਵਿੱਚ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਧਰਮਪਾਲ, ਮੁੱਦਈ ਆਈਆਈਟੀ, ਖੜਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੈਸੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਘਰ 1965-66 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਦਈ ਕੋਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਅਪ੍ਰੈਲ 1966 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਘਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਭੋਗ-ਵਿਲਾਸ ਦੇ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ।

9. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਈ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ, ਦਰਅਸਲ, ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਉਸਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਡੀਡੀਏ ਤੋਂ ਪਲਾਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਪਿਤਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਢੱਲ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਲਈ ਇਹ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੁੱਦਈ ਉੱਥੇ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ 1986 ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੇ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਤੀ ਨਗਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ਚਿਮ ਵਿਹਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਲ 1995-1996 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਵਾਦਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਦਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼

ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਫੂਲਚੰਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ: (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਹੈ, ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਊਕਲੀਅਸ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਖਰੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮੋਕਸ਼ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਂਡ ਫਾਈਨਾਂਸ਼ੀਅਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (1977) 1 ਐਸਸੀਸੀ 60 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਹ ਸਰੋਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕੌਣ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੋਝ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਿਰ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਉਸ ਧਿਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"15. ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ 2 ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਸੰਬਰ 1946 ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਮੁਦਾਲਾ 3 ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 2 ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ "ਬੇਨਾਮੀਦਾਰ" ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੰਗਾਦਾਰਾ ਅੱਯਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ ਸਾਸਤਰੀਗਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਆਈਆਰ 1949 ਐਫਸੀ 88 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਹ ਸਰੋਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ।"
ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਲਾਭ ਕਿਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟੈਸਟ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਿੱਲਜ਼, ਮਦੁਰਾਈ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਦਰਾਸ [1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 691 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕੌਣ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਬੇਨਾਮੀ' ਹੈ।

"ਜਿੱਥੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਭਾਰ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੋਝ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਿਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਸ ਧਿਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਯਾਨੀ ਕਿ (ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਲਵਾ ਦੇਵਦੱਤਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਨੀਅਨ [1964] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 191 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਬੇਨਾਮੀ" ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਸਬੂਤ।"

12. ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਰਸੇਲ ਮਾਰਟਿਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 342 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਨਾਮੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ (ਮਨਾਹੀ) ਐਕਟ, 1988 (ਛੋਟੇ ਲਈ, "ਐਕਟ") ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬੇਨਾਮੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 4(3) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬੇਨਾਮੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

13. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਨੇ 'ਬੇਨਾਮੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ' ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:
"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਨਾ ਹੋਵੇ,-
(ਏ) ਬੇਨਾਮੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
(ਬੀ)....."
ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
"4. ਬੇਨਾਮੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ-
(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਾਮੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਾਮੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੋਈ ਬਚਾਅ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਾਇਦਾਦ।
(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ,-
(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਪਾਰਸਨਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਪਾਰਸਨਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ
(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਪਾਰਸਨਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ

ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਪਾਰਸਨਰ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਾਮੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਧਾਰਾ 4(3) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

14. ਵਠਸਾਲਾ ਮਾਨਿਕਵਾਸਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਗਣੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ: (2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 152 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬੇਨਾਮੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ 1963 ਵਿੱਚ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਡੀਡੀਏ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੈਰਾ 4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਈ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਹੈ:

"4. ਘਰ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੁੱਦਈ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਉਪਰੋਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਦਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ।

5. ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।"

16. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਦਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ

ਨੰਬਰ 2 ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਵੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵੀ 1990 ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵਾਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੈਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਘਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਭੈਣਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਕਦੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਘਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।

17. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਈ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 1961 ਵਿੱਚ ਆਈਆਈਟੀ, ਖੜਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਅਤੇ 1963 ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਨਵਰੀ 1966 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਾਰਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 1965-66 ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ 1966 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਸਾਰੀ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁੱਦਈ ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ 1965-66 ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਾਰੀ 1966 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ 1966 ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਘਰ 1966 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁੱਦਈ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1963 ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਜਾਂ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦ ਸਕੇ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ 400 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਪਲਾਟ ਧਰਮਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਡੀਡੀਏ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ 1963 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਪਿਤਾ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਿੰਗ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੁੱਦਈ - ਧਰਮਪਾਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ।

18. ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਘਰ ਟੈਕਸ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਧਰਮਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹਨ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਿਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਧਰਮਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਸਨੇਹ ਲਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਰਸੀਦਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਰਜ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਧਰਮਪਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਕਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਵਰਗੀ ਧਰਮਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ